

Starfspróun fyrir kennara og starfsfólk: Samstarf Menntavísindasviðs og Hafnar í Hornafirði

Edda Óskarsdóttir, dósent
Anna Katarzyna Wozniczka, doktorsnemi
við Menntavísindasvið HÍ

Bakgrunnur

Skortur á
menntuðum
kennurum á
ýmsum svæðum á
Íslandi

Kostnaður og
aðgengi að
starfsþróun kennara
og starfsfólks skóla í
dreifðum byggðum
Íslands

Sameinað átak
kennaramenntunar-
stofnanna og
sveitarfélaga til að
 tryggja aðgengi allra
nemenda að
gæðanámi í
heimaskóla

Stuttlega um námskeiðið KME001F

Þátttakendur:

- kynna sér nám og starf í skóla og samfélagi fyrir alla
- Nýta þekkingu sína til að greina þarfir í starfsumhverfinu og þróa sitt eigið starf með því að:
  - gera rannsókn á eigin starfi, halda leiðarbók (rannsóknardagbók) um ferilinn og skrá í lestrardagbók í tengslum við lestur fræðigreina
  - taka þátt í umræðum um valið lesefni á netinu
- Mynda lærdómssamfélög þar sem þeir læra saman og styðja hvern annan í að þróa skólastarf og skólabrag

Markmið og rannsóknarspurning

Markmiðið með rannsókninni:

- Að kanna hvernig hægt er að skipuleggja starfsþróunarnámskeið um menntun fyrir alla í gegnum fjarnám fyrir fjölbreyttan hóp þátttakenda sem viðheldur áhuga og virkni þeirra.

Rannsóknarspurningin:

- Hvernig er hægt að sníða fjarnámskeið sem hvetur þátttakendur til breytinga á eigin starfi?

Fræðilegur bakgrunnur

- Nám fullorðinna (Brookfield, 2013; Illeris, 2011)
- Starfspróun (Slee, 2018; Slot o.fl., 2017)
- Fagleg forysta (Börkur Hansen og Steinunn Helga Lárusdóttir, 2018; Trausti Þorsteinsson og Amalía Björnsdóttir, 2016)
- Menntun fyrir alla (Florian, 2014; Gale, Mills og Cross, 2017)
- Altæk hönnun náms (Burgstahler, 2013; Meyer o.fl., 2014)

Aðferðin

- Starfendarannsókn (Carr og Kemmis, 2009)
- Þátttakendur: rannsakendur og nemendur á námskeiðinu
- Gagnaöflun:
  - verkefni nemenda
  - fundargerðir og dagbókarfærslur
  - rýnihópaviðtöl í lok námskeiðsins
  - mat á námskeiðinu
- Gagnagreining með aðferðarfræði grundaðrar kenningar (Charmaz, 2015)

Formáli

Framkvæmd

Eftirmáli

Niðurstöður
skiptust í
eftirfarandi
tímabil

Áskoranir

- Námslegar
- Persónulegar
- Tæknilegar

„Kennarar eru með tölvur. En ef almenna starfsfólkið á líka að komast í tölvu til að fara á Moodle að vinna verkefni á vinnutíma, *hvar á það að gera það?*“

Almenn starfsmaður

Ólíkar forsendur fyrir þáttöku

- 'Pínd' til að taka þátt
- Hver hefur rödd?

„Helstu áskoranir voru að vinna hópavinnu með fólki sem ekki sýndi lit, var ekki að taka námskeiðið til eininga og virtist ekki hafa metnað/nennu í að taka þátt í vinnunni.“

Kennari

Félagaprýstingur - stuðningur

- Þátttakendur studdu hvern annan
- Skólastjóri studdi við almenna starfsfólkið
- Hvatning til að gefast ekki upp

„Það var heilmikið átak fyrir mig að fara aftur í nám eftir 16 ára hlé og var ég satt best að segja nokkrum sinnum við það að gefast upp en þar sem ég var í samstarfi við samstarfskonu mína *fannst mér ég ekki geta skilið hana eftir eina* með verkefni okkar.“

Kennari

„Mín skoðun er sú að ég met starfið mitt meira kannski heldur en ég gerði áður.... ég skipti bara dálítið máli. Við erum öll nauðsynleg þar sem við erum.“

Almenn starfsmaður

Þróun námssamfélags

„Vinnan í vetur er búin að efla samvinnu og opna möguleika á frekari samstarfi í framtíðinni. Nú erum við búin að gera þetta einu sinni, eitthvað sem við höfum talað um í mörg ár og þá er auðveldara að taka upp þráðinn og halda áfram.“

Kennari

Umræður

Samskipti við skólastjórnendur studdi okkur í að þróa námskeiðið í anda menntunar fyrir alla, með jafnræði og sveigjanleika að leiðarljósi (Florian, 2014)

Mótun námssamfélags er háð félagaprýstingi og stuðningi frá stjórnendum skóla (Black & Simon, 2014)

Áhersla á samvinnu gaf þátttakendum hugrekki til að ígrunda og gera breytingar á eigin starfi til hagsbóta fyrir allt skólasamfélagið (Ferguson, 2008)

Lokaorð

„Við námið í vetur hefur það orðið ljósara fyrir mér að það er ekki alltaf hægt að hafa alla starfsmenn saman, jafnvel þótt málefnið sé brýnt eins og menntun fyrir alla. Það er hreinlega of mikill forsendumunur hjá starfsmönnum. Eins og ég vissi svo sem áður þá er ekki heldur hægt að neyða neinn til að taka þátt í námskeiði eða námi. Hinsvegar tel ég enn brýnt að hluti af námskeiðum sé fyrir alla og það gætu þá verið námskeið sem lúta að t.d. skólabrag eins og uppeldi til ábyrgðar og kannski þarf líka stundum að taka samræðuna við einstaka starfsmann um það hvort hann er tilbúinn að starfa í skóla sem er með þær áherslur sem við höfum.”

Skólastjóri

Heimildir

- Börkur Hansen og Steinunn Helga Lárusdóttir. (2018). Grunnskólastjórar á öndverðri 21. öld: Hlutverk og gildi. *Tímarit um uppeldi og menntun*, 27(2), 111–133. <https://doi.org/10.24270/tuum.2018.27.6>
- Brookfield, S. (2013). *Powerful techniques for teaching adults*. Jossey-Bass.
- Burgstahler, S. (Ritstj.) (2013). *Universal design in higher education: Promising practices*. DO-IT, University of Washington.
- Carr, W., og Kemmis, S. (2009). Educational action research: A critical approach. Í S. E. Noffke og B. Somekh (ritstjórar), *The SAGE handbook of educational action research* (bls. 74–84). SAGE.
- Charmaz, K. (2015). Grounded theory. Í J. Smith (ritstjóri), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*. (3. útgáfa) (bls. 53–83). SAGE.
- Florian, L. (2014). What counts as evidence of inclusive education? *European Journal of Special Needs Education*, 29(3), 286–294.
- Gale, T., Mills, C., og Cross, R. (2017). Socially inclusive teaching: Belief, design, action as pedagogic work. *Journal of Teacher Education*, 68(3), 345–356.
- Illeris, K. (2011). Characteristics of adult learning. Í K. Rubenson, (ritstjóri), *Adult learning and education* (bls. 47–52). Elsevier.
- Meyer, A., Rose, D. H., og Gordon, D. (2014). *Universal design for learning: Theory and practice*. CAST Professional Publishing.
- Slee, R. (2018). *The inclusive education workbook: Teaching, learning and research in the irregular school*. Routledge.
- Slot, P., Romijn, B., og Wystowska, O. (2017). T5. 2 Inventory and analysis of professional development and models related to inclusiveness. Sótt af <http://isotis.org/wpcontent/uploads/2018/02/ISOTIS-D5.2.-Inventory-and-Analysis-of-Professional-Development-and-Models-Related-to-Inclusiveness.pdf>
- Trausti Þorsteinsson og Amalía Björnsdóttir. (2016). Stjórnun og fagleg forysta í grunnskólum. *Stjórnámál og stjórnsýsla*, 12(2), 487–510.